

IV

*(Informatie)*INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN, ORGANEN EN
INSTANTIES VAN DE EUROPESE UNIE

RAAD

**Conclusies van de Raad en van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het
kader van de Raad bijeen, over het voorkomen van radicalisering tot gewelddadig extremisme**

(2016/C 467/02)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE EN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN VAN DE LIDSTATEN,

HERINNEREND AAN de in bijlage dezes beschreven politieke achtergrond van dit onderwerp en met name aan de verklaring over het bevorderen, via het onderwijs, van burgerschap en de gemeenschappelijke waarden vrijheid, verdraagzaamheid en non-discriminatie⁽¹⁾, en

ERKENNENDE hetgeen volgt:

- De Europese Unie is een gemeenschappelijke plaats om een welvarende en vreedzame ruimte van co-existentie en respect voor diversiteit te bouwen die gebaseerd is op de in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie erkende gemeenschappelijke waarden en beginselen;
- De uitdagingen waar Europa voor staat als gevolg van de recente terreurdaden tonen duidelijk aan dat radicalisering die tot gewelddadig extremisme⁽²⁾ leidt, dringend moet worden voorkomen en aangepakt. Veel terreurverdachten waren geradicaliseerde onderdanen van de Europese Unie die dikwijls door ideologische invloeden van buitenaf werden opgeruid met behulp van krachtige en wendbare technologische rekruterings- en lokmiddelen, naast rechtstreeks persoonlijk contact;
- De menselijke en sociale omstandigheden die, met name bij jongeren, een vruchtbare bodem voor radicalisering vormen, zijn complex en veelzijdig, zoals: een diepgaand gevoel van persoonlijke en/of culturele vervreemding, echte en/of veronderstelde grieven, xenofobie en discriminatie, beperkte onderwijs-, opleidings- of werkgelegenheidskansen, sociale marginalisering, verval van stedelijke en plattelandsgebieden, geopolitieke belangen, verdraaide ideologische en religieuze opvattingen, ongestructureerde familiebanden, persoonlijke trauma's of psychische problemen;
- De uitdagingen bij het beperken van de onderliggende maatschappelijke kwetsbaarheden voor radicalisering en bij het in kaart brengen en uitschakelen van de ideologische oorzaken van gewelddadig extremisme vragen om een interinstitutionele alliantie van actoren uit verschillende beleidsdomeinen;
- Het is van essentieel belang dat alle vormen van radicalisering die tot gewelddadig extremisme leiden, worden aangepakt, ongeacht de achterliggende religieuze en/of politieke ideologieën;

ZIJN ZICH BEWUST VAN de dringende noodzaak van sectoroverschrijdende samenwerking, alsmede EU-steun voor maatregelen van de lidstaten ter voorkoming van radicalisering, om onze levenswijze veilig te stellen en jongeren betere kansen te bieden⁽³⁾;

ONDERSTREPEN het belang van nauwere samenwerking met internationale organisaties die actief betrokken zijn bij het voorkomen van radicalisering en het bevorderen van de mensenrechten, zoals de Verenigde Naties (met name Unesco), de Raad van Europa, de OESO en andere multilaterale fora;

⁽¹⁾ Verklaring over het bevorderen, via het onderwijs, van burgerschap en de gemeenschappelijke waarden vrijheid, verdraagzaamheid en non-discriminatie, Parijs, 17 maart 2015.

⁽²⁾ Onderkennend dat niet alle vormen van radicalisering noodzakelijkerwijs tot gewelddadig extremisme leiden, wordt in de rest van de tekst beknoptheidshalve de term „radicalisering” gehanteerd.

⁽³⁾ De verklaring van Bratislava van 16 september 2016.

VERWELKOMEN de mededeling van de Commissie ⁽¹⁾ over ondersteuning bij de bestrijding van radicalisering die tot gewelddadig extremisme leidt;

De preventieve rol van onderwijs en jeugdwerk

ZIJN HET EROVER EENS dat onderwijs en opleiding, met inbegrip van formeel, niet-formeel en informeel leren, krachtige instrumenten zijn om gemeenschappelijke waarden te bevorderen ⁽²⁾, bijvoorbeeld door educatie over mensenrechten en burgerschap, onderwijsprogramma's waarin leren van het verleden centraal staat en een inclusieve leeromgeving, waardoor participatie, sociale mobiliteit en inclusie worden bevorderd, om zo de fundamenten voor de maatschappij en het democratisch leven te versterken;

BEVESTIGEN dat jeugdwerk, breedtesport en culturele activiteiten ook doeltreffend kunnen zijn om jongeren die dreigen te radicaliseren, te bereiken. Gezien hun uiteenlopende achtergronden is een individuele aanpak van groot belang;

ONDERSTREPEN dat het van cruciaal belang is zorgwekkend gedrag te bemerken en op te treden bij de eerste tekenen van radicalisering, door ervoor te zorgen dat alle relevante actoren ⁽³⁾ communiceren en nauw samenwerken met de ouders, groepsgenoten en de ruimere familiekring;

BENADRUKKEN dat, hoewel cognitieve vaardigheden essentieel blijven, sociale, burgerschaps- en interculturele competenties, communicatie- en conflictoplossingsvaardigheden, empathie, verantwoordelijkheid, kritisch denken en mediageletterdheid ⁽⁴⁾ tijdens het leerproces evenzeer moeten worden ontwikkeld;

ZIJN HET EROVER EENS dat leerkrachten, educatoren ⁽⁵⁾ en ander onderwijzend personeel beter moeten worden opgeleid en toegerust om met diversiteit en de behoeften van alle lerenden om te gaan en om gemeenschappelijke waarden mee te geven via positieve verhalen, levenservaring en een vreedzaam wereldbeeld;

ZIJN VAN OORDEEL dat het voorkomen van radicalisering moet worden ondersteund met acties die onder meer door Erasmus+, de Europese structuur- en investeringsfondsen, Horizon 2020, Creatief Europa, Europa voor de burger, het programma „Rechten, gelijkheid en burgerschap” en het Fonds voor interne veiligheid worden gefinancierd;

De veiligheidsdimensie van de aanpak van radicalisering

- MERKEN OP dat radicalisering die tot terrorisme en gewelddadig extremisme leidt, grote en steeds veranderende uitdagingen voor de veiligheid van onze burgers oplevert die een integrale aanpak vergen, in de eerste plaats van de lidstaten, met name op lokaal niveau, maar ook met gecoördineerde steun op EU-niveau in overeenstemming met de Verdragen;
- MERKEN OP dat de recente terroristische aanslagen en pogingen tot aanslagen in Europa erop wijzen dat de mondiale terreurdreiging meer gedecentraliseerd, complexer en in veel opzichten moeilijker op te sporen is, mede ten gevolge van een steeds snellere radicalisering;
- HOUDEN ER REKENING MEE dat het aantal terugkeerders, met inbegrip van met name terugkerende buitenlandse terroristische strijders, hun gezinnen en minderjarigen, zou kunnen toenemen;
- BEVESTIGEN dat een krachtig antwoord op de transnationale radicaliseringsdreiging vereist dat, naast preventieve maatregelen binnen de EU, de externe inspanningen buiten de EU om de diepere oorzaken ervan aan te pakken snel worden geïmplementeerd, met bijzondere aandacht voor samenwerking met en steun voor de Westelijke Balkan, Turkije en Noord-Afrika;

Tegengaan van terroristische propaganda en online haatzaaien

- MERKEN OP dat het, gezien de rol van sociale media als voornaamste instrument om zich tot potentiële radicalen te richten, hen te lokken en aan te zetten tot het plegen van gewelddaden, noodzakelijk is om, met volledige inachtneming van de vrijheid van meningsuiting, dienstverleners te betrekken bij en met hen samen te werken in de strijd tegen illegale vormen van online haatzaaien ⁽⁶⁾, en ONDERSTREPEN het belang van een multistakeholderbenadering ⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ 10466/16.

⁽²⁾ Verdrag betreffende de Europese Unie, artikel 2.

⁽³⁾ Doc. 9640/16 — Bijvoorbeeld leerkrachten, onderwijzend personeel van universiteiten, maatschappelijk werkers, jeugdwerkers, zorgverleners, vrijwilligers, burensporttrainers, religieuze en informele leiders, en lokale politieagenten.

⁽⁴⁾ 9641/16.

⁽⁵⁾ In deze tekst wordt de term „educator” gebruikt voor personen die belast zijn met formeel, niet-formeel en/of informeel leren.

⁽⁶⁾ Gedragscode ter bestrijding van illegale vormen van online haatzaaien van 31 mei 2016 (Commissie samen met Facebook, Twitter, YouTube en Microsoft).

⁽⁷⁾ In dit verband wordt gewezen op het voorstel van de Commissie (doc. 9479/16) om een aantal bepalingen van de richtlijn audiovisuele mediadiensten, met name het verbod op aanzetten tot geweld en haat, uit te breiden tot videoplatforms.

- BENADRUKKEN de rol van het EU-internetforum bij het ontwikkelen van instrumenten om de toegankelijkheid van terroristische online-inhoud in te perken en om partners uit het maatschappelijk middenveld in staat te stellen alternatieve verhalen online aan te bieden;
- ERKENNEN het waardevolle werk van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), het netwerk voor voorlichting over radicalisering (RAN) en het kenniscentrum ervan, en het Adviesteam voor strategische communicatie inzake Syrië (SSCAT) en BEKLEMTONEN het belang van goede verbindingen tussen nationale en lokale actoren;
- ZIJN VAN OORDEEL dat online- en offline-initiatieven waaruit positieve en gematigde alternatieve verhalen voortkomen, cruciaal kunnen zijn om wederzijds respect te bevorderen en radicalisering te voorkomen; WIJZEN EROP dat het effect van tegenverhalen nog verder moet worden geëvalueerd en geanalyseerd;

VERZOEKEN DE LIDSTATEN:

- onderwijs- en opleidingsinstellingen, lokale gemeenschappen, lokale en regionale overheden, ouders, de ruimere familiekring, actoren uit het jeugdveld, vrijwilligers en het maatschappelijk middenveld aan te sporen tot samenwerking ter bevordering van inclusie en ter versterking van het gevoel erbij te horen en een positieve identiteit;
- de competenties van leerkrachten, educatoren en ander onderwijzend personeel te verbreden zodat zij de eerste tekenen van geradicaliseerd gedrag kunnen herkennen en „moeilijke gesprekken” (!) kunnen voeren, die leiden tot een dialoog met studenten en andere jongeren over gevoelige onderwerpen gerelateerd aan persoonlijke gevoelens, principes en opvattingen;
- waar nodig de bestaande instrumenten en materialen voor leerkrachten, educatoren en ander onderwijzend personeel te gebruiken of er nieuwe te ontwikkelen, daaronder begrepen netwerken waar zij advies en begeleiding met betrekking tot het behandelen van moeilijke gevallen kunnen uitwisselen, alsmede hulplijnen voor jongeren;
- mondiale en burgerschapseducatie, alsmede vrijwilligerswerk, te bevorderen ter verbetering van sociale, burgerschaps- en interculturele competenties;
- inclusief (?) onderwijs voor alle kinderen en jongeren aan te moedigen, en racisme, xenofobie, pestgedrag en discriminatie om welke reden dan ook te bestrijden;
- met de steun van de Commissie en de betrokken EU-instanties het gebruik van het internet met het oog op tot terrorisme leidende radicalisering en rekrutering aan te pakken, met name door het opzetten van samenwerking met dienstverleners, samenwerking inzake strategische communicatie, en, in voorkomend geval, eenheden voor de melding van internetuitingen, zulks met inachtneming van de grondrechten en de verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht;
- ondersteuning te geven aan de werkzaamheden van het EU-internetforum en van het Europees centrum voor terrorismebestrijding (ECTC) van Europol, in het bijzonder de werkzaamheden van de EU IRU;
- maatschappelijke organisaties steun te bieden bij het bevorderen van wederzijds respect en het bestrijden van haatcriminaliteit, haatzaaien en terroristische propaganda met positieve alternatieve verhalen voor de gewelddadige extremistische verhalen en ideologieën, alsmede het ontwikkelen van tegenverhalen voor gewelddadige extremistische ideologieën;
- ter voortzetting van de uitwisseling van „beste praktijken” met betrekking tot de bestrijding van radicalisering gebruik te maken van EU-wijde netwerken, zoals het RAN-kenniscentrum;
- met de overgang van het SSCAT (Adviesteam voor strategische communicatie inzake Syrië) naar het Europees netwerk voor strategische communicatie (ESCN) gebruik te blijven maken van de adviesverstrekking- en informatie-uitwisselingsdiensten van het ESCN om de radicalisering en polarisatie in de gemeenschappen in Europa te begrijpen en beter aan te pakken, bijvoorbeeld door personeel bij het ESCN in Brussel te detacheren;
- door te gaan met het ontwikkelen van deradicaliserings-, uittredings- en rehabilitatieprogramma's voor terugkeerders, onder meer en in het bijzonder terugkerende buitenlandse terroristische strijders, hun gezinnen en minderjarigen;

(!) RAN Manifesto for Education — Empowering Educators and Schools (RAN-manifest voor onderwijs — educatoren en scholen sterker maken)

(?) Zoals bedoeld in het gezamenlijk verslag 2015 van de Raad en de Commissie over de uitvoering van het strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (ET 2020) (2015/C-417/04)

VERZOEKEN DE COMMISSIE:

- in nauwe samenwerking met de lidstaten werk te blijven maken van een specifiek instrumentarium ⁽¹⁾ gebaseerd op beste praktijken voor jeugdwerkers om jongeren te helpen bij het ontwikkelen van hun democratische veerkracht, mediageletterdheid, verdraagzaamheid, kritisch denken en conflictoplossingsvaardigheden;
- peer learning en onderzoek aan te moedigen en te steunen voor leerkrachten, educatoren en ander onderwijzend personeel, deskundigen, beleidsmakers en onderzoekers, zodat het mogelijk wordt beste praktijken te delen en een beter inzicht in de radicaliseringsproblematiek te krijgen; dit houdt onder meer het ontwikkelen van een beleidskader en het opstellen van een onlinecompendium van goede praktijken in ⁽²⁾;
- gelet op de dringende en enorm veelzijdige uitdaging om radicalisering te voorkomen en tegen te gaan, een multistakeholderconferentie ⁽³⁾ te organiseren, waarin verschillende sectoren en relevante stakeholders (bijvoorbeeld uit de beleidsdomeinen justitie, binnenlandse zaken, onderwijs, jeugdzaken, sport, cultuur en sociale zaken), alsmede jongeren, worden bijeengebracht;
- wederzijds begrip en respect tussen studenten en andere jongeren uit de EU en derde landen te bevorderen door middel van rechtstreekse en virtuele uitwisselingen, zoals de uitbreiding van het eTwinning Plus-netwerk tot geselecteerde buurlanden van de EU en de virtuele jongerenuitwisselingen in het kader van Erasmus+;
- rechtstreekse contacten aan te moedigen tussen jongeren uit achtergestelde milieus en positieve voorbeelden, zoals kunstenaars, sporters of ondernemers alsmede succesverhalen die voor jongeren relevant zijn om hen aan de hand van echte levenservaringen te inspireren ⁽⁴⁾. Om geloofwaardige positieve alternatieve verhalen voor de gewelddadige extremistische verhalen te helpen creëren, zouden personen die ooit geradicaliseerd waren ook over hun eigen ervaringen kunnen spreken;
- de samenwerking met dienstverleners te verbeteren, door het verwelkomen van de sterke betrokkenheid van de digitale sector en het maatschappelijk middenveld en de ontwikkeling van initiatieven om de daadwerkelijke verwijdering van terroristische inhoud (met name door de ontwikkeling van een gezamenlijk platform voor de melding van internetuitingen), alsmede de verspreiding van alternatieve verhalen, met name via het aangekondigde programma voor de versterking van het maatschappelijk middenveld, naar een hoger niveau te tillen;
- voort te bouwen op het werk van het Bureau van de EU voor de grondrechten bij het bevorderen van wederzijds respect, non-discriminatie, fundamentele vrijheden en solidariteit in de hele EU;
- rekening te houden met deze conclusies bij het uitwerken en uitvoeren van de voorgestelde acties.

⁽¹⁾ Lopende werkzaamheden van de deskundigengroep jeugdwerk voor actief burgerschap, ter voorkoming van marginalisering en gewelddadige radicalisering, als opgenomen in het EU-werkplan voor jeugdzaken voor 2016-2018 (PB C 417 van 15.12.2015, blz. 1).

⁽²⁾ In het kader van het mandaat van de ET 2020-werkgroep inzake het bevorderen, via het onderwijs, van burgerschap en de gemeenschappelijke waarden vrijheid, verdraagzaamheid en non-discriminatie.

⁽³⁾ Zoals de regelmatig plaatsvindende RAN-conferentie op hoog niveau over radicalisering.

⁽⁴⁾ Het netwerk zal lokaal worden beheerd door de nationale Erasmus+-agentschappen, waardoor tevens kan worden ingespeeld op plaatselijke omstandigheden.

BIJLAGE

Bij het vaststellen van deze conclusies MEMOREERT de Raad met name het volgende:

- de terrorismebestrijdingsstrategie van de Europese Unie (doc. 14469/4/05);
  - de herziene EU-strategie ter bestrijding van radicalisering en rekrutering van terroristen (doc. 9956/14);
  - de conclusies van de Raad Buitenlandse Zaken van 9 februari 2015 over terrorismebestrijding (doc. 6026/15);
  - de bijeenkomst van de Europese Raad van 12 februari 2015, waarop de staatshoofden en regeringsleiders opriepen tot een integrale benadering, die onder meer initiatieven met betrekking tot maatschappelijke integratie omvat, welke van groot belang zijn bij de preventie van gewelddadige radicalisering;
  - de verklaring over het bevorderen, via het onderwijs, van burgerschap en de gemeenschappelijke waarden vrijheid, tolerantie en non-discriminatie, die is aangenomen tijdens de informele bijeenkomst van 17 maart 2015 van de ministers van Onderwijs van de Europese Unie in Parijs;
  - de Europese veiligheidsagenda (doc. 8293/15);
  - de ontwerpconclusies van de Raad over de vernieuwde interneveiligheidsstrategie voor de Europese Unie 2015-2020 (doc. 9798/15);
  - de conclusies van de Raad van de Europese Unie en van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over een krachtiger strafrechtelijke reactie op radicalisering tot terrorisme en gewelddadig extremisme (doc. 14419/15)
  - het gezamenlijk verslag in het kader van ET 2020 over onderwijs en opleiding van november 2015 (doc. 14440/1/15 REV 1);
  - de nota van de EU-coördinator voor terrorismebestrijding aan de Raad over de stand van de uitvoering van de verklaring van de leden van de Europese Raad van 12 februari 2015, de conclusies van de Raad JBZ van 20 november 2015 en de conclusies van de Europese Raad van 18 december 2015 (doc. 6785/16);
  - de gezamenlijke verklaring van de EU-ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken en van de vertegenwoordigers van de EU-instellingen over de terreuraanslagen op 22 maart 2016 in Brussel, waarin 10 maatregelen op het gebied van terrorismebestrijding worden vermeld, onder meer het blijven ontwikkelen van preventieve maatregelen (doc. 7371/16);
  - de mededeling van de Commissie over de uitvoering van de Europese veiligheidsagenda ter bestrijding van terrorisme en ter voorbereiding van een echte en doeltreffende veiligheidsunie (doc. 8128/16);
  - de conclusies van de Raad van 30 mei 2016 over de rol van de jeugdsector binnen een integrale sectoroverschrijdende aanpak ter voorkoming en bestrijding van gewelddadige radicalisering van jongeren (doc. 9640/16);
  - de conclusies van de Raad van 30 mei 2016 over het ontwikkelen van mediageletterdheid en kritisch denken door onderwijs en opleiding (doc. 9641/16);
  - de conclusies van de Raad over de toepassing van het Handvest van de grondrechten in 2015 (met name het deel betreffende non-discriminatie, haatpropaganda, racisme en vreemdelingenhaat) (doc. 10005/16);
  - de verklaring van Bratislava van 16 september 2016;
  - de uitvoeringsnota over de vernieuwde interneveiligheidsstrategie voor de Europese Unie en terrorismebestrijding: tweede helft van 2016 (11001/1/16 REV 1);
  - het eerste voortgangsverslag over de totstandbrenging van een echte en doeltreffende veiligheidsunie van 12 oktober 2016 (COM(2016) 670 final).
-